

13. ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

Územní systém ekologické stability je definován zákonem ČNR č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění, a vyhláškou MŽP č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. Do soustavy územního plánování byly územní systémy ekologické stability včleněny na základě vyhlášky č.135/2001 Sb., o územně plánovacích podkladech a územně plánovací dokumentaci.

Územní systém ekologické stability (dále jen ÚSES) je vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu (§ 3 z. č. 114/1992 Sb.). Podle významu skladebních prvků se rozlišuje místní, regionální a nadregionální systém ekologické stability. Po schválení územního plánu se stávají prvky ÚSES závazným limitem rozvoje území.

ÚSES nelze chápat jako nový soubor chráněných území přírody, ale jako součást komplexního uspořádání území. Floru, faunu, ekosystémy a krajinu nelze v tomto pojetí považovat za pouhý soubor přírodních prvků, který stojí mimo lidskou činnost. Ekologická stabilita systému často závisí především na člověku a jeho činnostech. Nositelem stability je krajina jako celek. Z uvedené definice vyplývá, že ekologická optimalizace krajiny musí být zajišťována optimalizací všech lidských činností při využívání území.

13.1. NADREGIONÁLNÍ A REGIONÁLNÍ ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

Vymezeným územím prochází na SZ lesní nadregionální biokoridor Ještědský hřbet, z JV lesní nadregionální biokoridor Harcovský hřeben a ze severu jsou tyto propojeny regionálním biokoridorem Novoveský. Součástí těchto nadregionálních a regionálních biokoridorů jsou vložena lesní regionální biocentra (Starý Harcov, Javorový vrch, Novoveský vrch, Karlovské Bučiny, Ještěd, Prosečský hřeben).

Kolem os nadregionálních biokoridorů byla vymezena ochranná zóna, do které byly začleněny lesní porosty obou zalesněných hřbetů se stupněm ekologické stability 3 a vyšší. Účelem vymezení ochranné zóny je podpora koridorového efektu. V ochranné zóně musí být upřednostněny takové způsoby lesního hospodaření a dalšího využití, které neomezí funkčnost biokoridorů a v jejichž důsledku bude docházet k posílení ekologické stability lesních ekosystémů v ochranné zóně.

Regionální biocentra

Označení	Název	Charakter
7 - ÚTP 387	Karlovske bučiny	lesní - funkční
24 - ÚTP 1261	Ještěd	lesní - funkční
62 - ÚTP 1268	Kateřinky	lesní - funkční
68 - ÚTP 1267	Starý Harcov	lesní, částečně louky - funkční
57 - ÚTP 1913	Nad Krásnou Studánkou	lesní - částečně funkční

Nadregionální a regionální biokoridory

Označení	Název	Charakter
1 - ÚTP 19	Ještědský hřbet	NRBK - lesní - funkční
2 - ÚTP 19	Harcovský hřeben	NRBK - lesní - funkční
3 - 640, 646	Novoveský	RBK - lesní - funkční

Pozn.: ÚTP 1261 – označení dle územně technických podkladů MŽP

13.2. MÍSTNÍ ÚZEMNÍ SYSTÉM EKOLOGICKÉ STABILITY

Návrh místního územního systému ekologické stability pro řešené území vycházel ze zpracovaných dílčích generelů. V návrhu byly provedeny oproti generelům takové úpravy, které umožňují pokud možno bezkolizní začlenění územního systému ekologické stability do návrhu územního plánu. Byly sledovány následující principy:

- dodržení minimálních parametrů jednotlivých hierarchických úrovní ÚSES
- zajištění kontinuity systému
- snaha o rovnoměrné rozložení sítě biocenter a biokoridorů
- vazba na sousední ÚSES
- vazba na generel zeleně
- zapojení interakčních prvků do ÚSES, zejména v zastavěné části města
- začlenění toku Lužické Nisy do ÚSES
- komplexní řešení místního ÚSES.
-

Označení	Místní název	Charakter
1	Nad Chrastavou	lesní - funkční
2	Bedřichovecké rybníky	vodní, TTP - vymezené, částečně nefunkční
3	Nad Bedřichovkou	lesní - funkční
5	Pod Ovčí horou	lesní - funkční

6	Nad elektrárnou	lesní - funkční
8	Rozsocha	lesní - snížená funkčnost
9	Pod Viaduktem	lesní, vodní, TTP - funkční
14	Dubová stráž	lesní, vodní, ostatní - funkční
16	U vodárny	lesní - funkční
18	Nad Karlovem, Pod tratí	lesní - snížená funkčnost
19	Na Karlovském potoce	lesní - snížená funkčnost
20	Ptačí kameny (Skály)	lesní - funkční
21	Černá hora	lesní - funkční
22	Tetřeví tok	lesní - snížená funkčnost
23	U kamenných vrat	lesní - funkční
25	Buková stráž	lesní - snížená funkčnost
26	U sáňkařské dráhy	lesní - snížená funkčnost
27	Za růžovým paloučkem	lesní - funkční
28	Skalka	lesní - funkční, místy částečně
29	Na Pláních	lesní - funkční
30	Stará bučina	lesní - funkční
31	Nad Hlubokou	lesní - funkční
34	Nad rybníky	vodní, ostatní, TTP - funkční
36	Na Hlubockém potoce	vodní, ostatní, TTP - funkční
38	Hanychovský lom	lesní - funkční
39	Za Retexem	charakter lesní - snížená funkčnost
40	Na Ostašovském potoce I	vodní, ostatní, TTP - funkční
40 A	Na Ostašovském potoce II	TTP - funkční
41	Za Čovkou	lesní, vodní, TTP - funkční
42 A	Nové Pavlovice	TTP, vodní - funkční
42 B	Rochlice	louky, ostatní - vymezený, nefunkční
42 C	Vratislavice nad Nisou	louky, ostatní - vymezený, nefunkční
42 D	U Proseče	vodní, lesní, ostatní - funkční
43	Nad Černou Nisou	lesní - funkční
46	K Pilínkovu	lesní, TTP - funkční
47	V Cihelně	lesní, TTP, ostatní - funkční
50	Za chatami	lesní - snížená funkčnost
51	Nad Veseckými rybníky	vodní, TTP, lesní - funkční
52	Zelené údolí	lesní, ostatní - funkční
53	Nad lomem	pastviny, ostatní - snížená funkčnost
54	Pod Aloisínou výšinou	lesní - funkční
55	Pod sídlištěm Kunratická	lesní - funkční
56	Pod Lukášovem	lesní - snížená funkčnost

57 A	U křižovatky	TTP - funkční
57 B	U dráhy	lesní, louky - funkční
58	Mezi potoky	lesní - snížená funkčnost
58 A	Pod lesem	lesní, louky - funkční
59	Za kapličkou	lesní - snížená funkčnost
60	Pod Dračím vrchem	lesní - funkční
61	Pod Mniškovským vrchem	lesní - funkční
63	Pod Obrázkem	lesní, TTP, vodní - funkční
64	Nad lesním koupalištěm, Nad Vodárnou	lesní - funkční
65	U Mlynářova kříže	lesní - snížená funkčnost
66	Nad Rudolfovem	lesní - snížená funkčnost
67	U Jizerské chaty	lesní - funkční
69	Nad Hraničnou	lesní - funkční
70	Pivovarské rybníky	lesní - funkční
71	Vratislavické rybníky	vodní, lesní - funkční
74	Císařský kámen	lesní - snížená funkčnost

Pozn.: TTP – trvalé travní porosty
omezeně funkční – z důvodu nepůvodní dřevinné skladby apod.

Místní biokoridory

Označení	Místní název	Charakter
4	Pod Ještědským hřbetem	lesní - funkční, snížená funkčnost
5	Slunný potok	lesní - funkční
6	Hluboká	lesní - funkční
7	Pilínkov	lesní, vodní, ostatní - funkční
8	Plátenický potok	lesní, vodní, TTP - snížená funkčnost
9	Lužická Nisa	vodní - funkční, snížená funkčnost
10	Karlov	vodní, lesní TTP - snížená funkčnost
11	Ptačí kameny	lesní - snížená funkčnost
12	Ostašovský potok	vodní, lesní - snížená funkčnost
13	Černá Nisa	vodní tok, louky - snížená funkčnost
14	Bedřichovka	lesní, TTP - snížená funkčnost
15	Prosečský hřeben	lesní - snížená funkčnost
16	Strážný vrch	louka, lesní - snížená funkčnost
17	Rochlice	louka, lesní, ostatní - snížená funkčnost
18	Harcov	lesní, vodní, ostatní - snížená funkčnost
19	Malinový vrch	lesní - funkční
20	Prostřední hřeben	lesní - funkční

21	Mniškový vrch	lesní - funkční
22	Vesec	vodní, TTP, lesní - snížená funkčnost
23	Luční potok	lesní, TTP - funkční
24	V Roklinách	lesní - snížená funkčnost
25	Hlubocký hřeben	lesní - funkční
26	Krásná Studánka	lesní - funkční

Začlenění toku Lužické Nisy do ÚSES

Tok Nisy je funkčním biokoridorem v úseku nad městem i pod městem. Tok Nisy je téměř po celé délce provázen břehovými porosty. V místech, kde zástavba přiléhá k toku nejtěsněji a kde jsou zpevněné břehy a místy i dno, doprovázejí tok plochy veřejné zeleně nebo umělé výsadby. Tok Nisy vytváří zelenou osu města.

S přihlédnutím k tomu, že v městském prostředí nelze očekávat, že biokoridor bude splňovat podmínky srovnatelné s podmínkami ve volné krajině a že antropogenní zátěž v městském prostředí bude vždy taková, že neumožní vývoj ploch přirozenou cestou, je třeba tento biokoridor posuzovat relativně a vztahovat ho k podmínkám území zastavěného a ne k podmínkám volné krajiny.

Čistota toku Nisy se v posledních letech výrazně zlepšila a v důsledku toho dochází k zarybnění toku. Řeka plní po celé délce funkci vodního biokoridoru. Význam začlenění toku je důležitý i s ohledem na skutečnost, že protéká a spojuje dva bioregiony zastoupené v území (Žitavský 1.56, Jizerský 1.67). Vymezení biokoridoru bylo provedeno i s ohledem na vlastnické vztahy k přilehlým pozemkům tak, aby byly přednostně využity pozemky, které nejsou v soukromém prostoru a zajišťují pokud možno dostatečnou šířku biokoridoru.

Myšlenka začlenění toku Lužické Nisy do ÚSES vychází především z toho, že by nemělo docházet ke snižování ekologické stability toku a vymezeného biokoridoru. Základním regulativem pro veškeré činnosti a záměry je požadavek nesnižování ekologické stability.

Vodohospodářským orgánem OkÚ RŽP v Liberci bylo stanoveno záplavové území 100 - leté vody na Lužické Nise. Součástí ustanovení je vymezení záplavového území, ve kterém musí být jakákoliv další výstavba navrhovaná v záplavovém území projednána se správcem toku a musí být dodrženy podmínky stanovené vodohospodářským orgánem (viz kapitola 16 Protipovodňová ochrana).

13.3. INTERAKČNÍ PRVKY

Interakční prvky, přesto že nemají oporu v současně platné legislativě, tvoří součást místního ÚSES jako jedna ze skladebních částí. Jedná se o ekologicky významné krajinné prvky a ekologicky významná liniová společenstva, která vytvářejí existenční podmínky rostlinám a živočichům a jako takové významně ovlivňují fungování ekosystému kulturní krajiny.

V místním územním systému ekologické stability zprostředkovávají interakční prvky příznivé působení biocenter a biokoridorů na okolní, ekologicky méně stabilní krajinu. Typickými interakčními prvky jsou např. ekotonová společenstva lesních okrajů, remízky, skupiny stromů, soliterní stromy, mokřady, drobná společenstva na mezích, aleje apod.

V rámci zpracování územního systému ekologické stability bylo území posouzeno komplexně se snahou zapojit do systému interakční prvky, jako nedílnou součást fungování krajiny. V řešeném území jsou to např. i plochy veřejné zeleně, ochranná zeleň, významné krajinné prvky atd. Interakční prvky nejsou závaznou součástí územního systému ekologické stability.

NÁVRH ŘEŠENÍ:

- Navržený územní systém ekologické stability vymezuje minimální rozsah ochrany ekosystémů.
- Územní systém ekologické stability je závazným limitem rozvoje území.
- Územní systém ekologické stability je veřejným zájmem.
- Při vymezení ÚSES byly dodrženy minimální parametry skladebných prvků ÚSES, tj. biokoridorů a biocenter.
- Plochy přesahující minimální prostorové parametry jsou pouze směrným limitem. Tyto plochy jsou v grafické části vyznačeny odlišně.
- Návrh územního systému ekologické stability je upřesněn do měřítko výkresu komplexního urbanistického návrhu, tj 1 : 5 000.
- Byly stanoveny funkční regulativy využití pro plochy ÚSES.
- Byla vymezena ochranná zóna nadregionálních biokoridorů za účelem podpory koridorového efektu. V řešeném území byly do těchto zón zahrnuty lesní porosty obou hřebenových nadregionálních biokoridorů.
- Byly vymezeny interakční prvky, jako nedílná součást optimálního fungování ÚSES a krajiny ve smyslu ekologické funkce těchto prvků. Tyto prvky nejsou legislativně závazným limitem ÚSES. Řada těchto interakčních prvků podléhá jinému stupni ochrany dle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

ZÁSADY ŘEŠENÍ ROZVOJE MĚSTA:

- Územní systém ekologické stability je součástí komplexního uspořádání území.
- Územní systém ekologické stability území je ekologickým aspektem, který napomáhá prostorové optimalizaci funkčního uspořádání krajiny.

- Územní systém ekologické stability představuje limit využití území, který je nutno respektovat jako jeden z předpokladů zabezpečení trvalého souladu přírodních, civilizačních a kulturních hodnot v území.

[Schéma 13. Územní systém ekologické stability](#)